

Oponentský posudek

diplomové práce Jiřiny Bucharové

na téma „Vybrané aspekty právní úpravy nakládání s odpady v Československu
v letech 1945 – 1992“

94 stran

V právní historii novátorské téma zpracovala autorka s náležitým citem pro historický přístup, na který se v otázkách právní regulace ochrany životního prostředí, kam práce svým obsahem spadá, u nás většinou zapomíná. Dějiny práva životního prostředí zůstávají zatím (snad s výjimkou několika málo prací, které jsou ovšem buď nedostupné – např. z důvodů povodní diplomová práce Milana Damohorského, nebo jako silně jednostranně zaměřené splňují požadavky na objektivní vědecké dílo jen částečně – viz Komunistické právo v Československu (Brno 2009) – nezasloužené na okraji pozornosti naší badatelské obce. Toto mladé právní odvětví se rozvíjí velmi dynamicky, právní normy týkající se odpadového hospodářství představují jednu z jeho nejprogresivnějších složek. Je současně velmi aktuální jak ukazují diskuze o spalování a přeshraniční spory o způsobu a místě ukládání odpadů z poslední doby. Poznání kořenů právní úpravy a navazujícího vývoje může přinést řešení nové normativní úpravy. Autorka poněkud komplikovaně formuluje vytčený cíl své práce, chce srovnávací metodou analyzovat a kriticky hodnotit vybrané aspekty popsané právní úpravy v Československu. Se smyslem pro systematickosti zařazuje své téma do kategorie práva životního prostředí. Místy se dostává nad předem vymezený rámec časový i geografický a zčásti i věcný, je to pochopitelné u velmi mladého oboru, jehož místo mezi ostatními se dosud vymezuje.

Práce tvoří kompaktní celek s logickou a vyváženou strukturou, kdy hypotézy jsou sledovány bezprostřední kritickou analýzou s dílčími závěry, které jsou znovu shrnovány. Autorka svou analytickou metodu doplnila o komparační pohled. Sleduje právní regulaci nakládání s odpady i v dalších zemích východního i západního bloku v dané době (s. 87-92). Lze říci, že prokázala schopnost s uvedenými metodami zdárně pracovat a naplnila tak cíle práce, vymezené na s. 7.

Práce se skládá z delšího úvodu (s. 2-8), který se striktně nadržuje teritoria ani časového vymezení práce, když na s. 2-4 zabíhá i mimo ČSR a zařazuje úvodní historický vstup do problematiky pro dobu před r. 1945. Snad poprvé v práci po roce 1989 je v II. kapitole akcentována úloha RVHP pro regulaci právních odvětví (s. 13-14). Ukazuje se, že pro úplné zpracování konkrétní právní otázky z doby před r. 1989 by bylo třeba tento integrační vliv dále zkoumat a zpracovat. Tato kapitola (s. 9-27) definuje právo životního prostředí, stručně popisuje jeho vývoj se zaměřením na právní základy nakládání s odpady až do roku 1992. Definici odpadů až do přijetí zákona č. 238/1991 Sb. naše normativní akty neznaly, autorka při vymezení předmětu svého zkoumání operuje dnešním pojetím tohoto pojmu. Je třeba říci, že právě jedině v takovém případě je prezentismus v právněhistorickém díle přípustný a správný. Oceňuji snahu autorky o studium efektivity právních předpisů práva životního prostředí za minulého režimu (s. 22-27). Na s. 15-27 překročila věcný rámec práce a zařadila pohled na širší souvislosti regulace ochrany životního prostředí.

Následují dvě kapitoly o institucionálním zajištění práva životního prostředí, zejména odpadového hospodářství (s. 28-39). Stejně jako u dalších částí práce sleduje právní regulaci až do roku 1992, zatím co historický výklad

na právnických fakultách zatím končí rokem 1989. J. Bucharová se v otázce veřejné správy i právního řádu v období 1945-1989 snaží o strukturální analýzu. Přitom nepaušalizuje, zmiňuje dosažený pokrok i negativa. Autorka mohla text více provázat s texty o právní regulaci a organizace hygienického zabezpečení by si zasloužila zevrubnější pozornost.

Stěžejní část spisu představují kapitoly o právní úpravě nakládání s odpady v letech 1945 – 1989 a 1989 – 1992. Pro první období ještě jsou zpracovány v podkapitolách také regulace využívání odpadů (s. 52-65) a odstraňování odpadů (s. 66-76), v druhé části se soustřeďuje autorka na rozbor zákona č. 238/1991 Sb. o odpadech a související předpisy. Autorka se vedle pevných odpadů si všímá i ožehavého problému nebezpečných, zvláště radioaktivních odpadů (s. 44). Zcela novým poznatkem je mj. zjištění, že již v 70. a 80. letech minulého století byly připravovány návrhy zákonů o odpadech a o sběru druhotných surovin, jimiž by se Československo zařadilo mezi první státy, zabývající se ochranou životního prostředí. Zajímavé by bylo zjistit, v jaké fázi a proč legislativní proces skončil (s. 49-52). Na místě by bylo doplnit u některých bodů alespoň drobnou zmínku o předchozí regulaci (např. jak vypadala úprava před vyhláškou č. 59/1972 Sb. u radioaktivních odpadů – s. 44). Nebo u odstraňování odpadů – s. 66-74. Jinak je provedená analýza svým rozsahem i zevrubností takřka vyčerpávající a pečlivost autorky si zaslouží obzvláštní pochvalu.

Samostatná kratší kapitola je věnována srovnání se stavem úpravy odpadového hospodářství v jiných státech a v nadstátní (RVHP a EHS) mezinárodní sféře. Jako přínos práce tato komparace částečně relativizuje tezi o neexistujícím nebo zcela zaostalém právu životního prostředí v Československu.

Posuzovaná práce odpovídá požadavkům. Autorka využila domácí i zahraniční literaturu, relevantní předpisy a další prameny. Poznámkový aparát tvoří 342 poznámek.

Diplomová práce Jiřiny Bucharové splňuje a překračuje formální i obsahové požadavky, přináší vedle běžné deskripce a analýzy i nové poznatky, naznačuje podněty i pro další výzkum.

Doporučuji obhajobu a navrhuji hodnocení známkou VÝBORNĚ.

Otázky k obhajobě :

- 1) Změny v koncepci regulace odpadů dle zákona č. 238/1991 Sb. oproti období 1945-1989
- 2) RVHP její institucionální a normativní vlivy na právní úpravu životního prostředí v Československu do roku 1989

Praha 2. září 2013

Doc.JUDr. Ladislav Soukup, CSc.

Oponent